
ADVIES OVER HET EUROPESE ONDERZOEKSPROJECT CONTENT4ALL

Situering

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal maakte op 29 november 2017, tijdens een infosessie van de VRT, kennis met het project [CONTENT4ALL](#). Dit is een driejarig Europees onderzoeksproject onder het 'Innovative action' programma van Horizon 2020. Het wordt uitgevoerd door een consortium van verschillende Europese partners uit Zwitserland, Groot-Brittannië, Duitsland en België (VRT), en krijgt een Europese subsidie van 3,5 miljoen euro. Tijdens het project zal men trachten een 3D-model van een tolk gebarentaal te bouwen (een 'avatar'), en dit onder andere op basis van VGT-data die worden verzameld en geanalyseerd met machine learning, om uiteindelijk te trachten bepaalde content op televisie om te zetten via een virtuele tolk-avatar.

De VRT stapte mee in het project met als doel meer 'content' toegankelijk te maken voor Vlaamse dove gebarentaligen, door op deze manier (op lange termijn) een geautomatiseerde vorm van gebarentaalvertaling te voorzien. Het 3D-model dat gebouwd wordt, zou idealiter lijken op een menselijke tolk en ingezet worden voor verschillende televisie-uitzendingen zoals het nieuws, het weerbericht of verslaggeving bij noodsituaties.

Advies van de adviescommissie VGT

De adviescommissie benadrukt dat er uiteraard praktische toepassingen denkbaar zijn van avatars, en dat meer onderzoek hierover zeker welkom is. Avatars kunnen bijvoorbeeld ingezet worden voor het voorzien van geautomatiseerde aankondigingen in gebarentaal in publieke ruimtes zoals luchthavens en treinstations, in omstandigheden waar ook nu reeds "text to speech" wordt ingezet voor gesproken talen. In deze situaties gaat het dus niet over vertalingen (noch in het Nederlands, noch in VGT).

De adviescommissie ziet echter (nog) geen toepassing van avatars voor geautomatiseerde vertalingen naar Vlaamse Gebarentaal voor uitzendingen op de openbare omroep, en al helemaal niet voor kritische uitzendingen zoals nieuwsberichten en uitzendingen in noodsituaties. Doof Vlaanderen, de vertegenwoordiger van de Vlaamse gebarentaligen, en het Vlaams GebarentaalCentrum, het expertisecentrum Vlaamse Gebarentaal, zijn geen voorstander van deze concrete toepassing. De huidige vertolking van het Journaal door (echte) tolken Vlaamse Gebarentaal is al bijzonder complex. Het is onrealistisch dit te overtreffen door het voorzien van avatars, en getuigt van weinig inzage in de complexiteit van vertaalprocessen (in het bijzonder maar niet beperkt tot gebarentalen). Correcte vertaling naar en berichtgeving in VGT is in elke situatie cruciaal, en zeker in het geval van noodsituaties, waar een foute vertaling mensenlevens kan kosten. Het is even ondenkbaar en onwenselijk om alle presentatoren van een openbare omroep te vervangen door 3D-modellen, die eerder ingesproken Nederlandse woorden in de juiste volgorde opzeggen. Het is even absurd om delen van gesproken berichtgeving te baseren op live “Google Translate” vertalingen van bv. een uitzending van de BBC, die dan automatisch via “text to speech” wordt voorgelezen.

De CONTENT4ALL projectpartners hadden deze complexiteiten en onmogelijkheden perfect kunnen inschatten, indien de belanghebbende organisaties met expertise in gebarentalen reeds in de ontwerpfase van het project bevroegd en betrokken zouden zijn. Dit was echter niet het geval. Er is geen enkele dovenorganisatie betrokken als projectpartner. Geen enkele van de leden van de adviesgroep kent een gebarentaal. De Europese dovenfederatie (EUD) werd niet geconsulteerd. Vlaamse dovenorganisaties werden pas nadat het project reeds van start was gegaan, geïnformeerd en duidelijk gemaakt dat het project hoe dan ook uitgevoerd zou worden.

De adviescommissie adviseerde de VRT reeds meermaals om effectief te luisteren naar de wensen en noden van dove Vlaamse gebarentaligen [op het vlak van media in VGT](#). Zo sluit de vertaling van het 19u-Journaal via tolken, die de VRT momenteel aanbiedt, bijvoorbeeld niet aan bij deze wensen. Veel Vlaamse gebarentaligen kunnen het getolkte nieuws in VGT moeilijk begrijpen of volgen. Vlaamse gebarentaligen zijn vragende partij voor een vorm van eigen media met informatie rechtstreeks in VGT (geen ‘toegankelijke’, getolkte media).

Dit project toont nogmaals aan dat de VRT geen inzicht heeft of wenst te hebben in de reële medianoden van dove Vlaamse gebarentaligen. CONTENT4ALL zoals het op dit moment opgevat wordt, is een project waarvoor Vlaamse gebarentaligen géén vragende partij zijn, en dat niet door hen gevalideerd wordt, noch door de belanghebbende organisaties. Vlaamse gebarentaligen hebben geen nood aan een artificiële “Google Translate”-VGT, maar aan programma’s in VGT die het gebruik van VGT echt promoten en bevorderen en gemaakt en gepresenteerd worden door dove mensen zelf.

Conclusie

De adviescommissie VGT erkent dat:

1. het project CONTENT4ALL ondertussen gestart is, zij het met een verkeerde focus;
2. mits goede wil van de projectpartners, er nog een bijsturing mogelijk is van dit project.

De adviescommissie VGT adviseert, als het project dan toch doorgaat:

1. om vanaf nu in elke fase van het project nauw overleg te plegen met belanghebbende organisaties en dove academici met taalkundige expertise en dat de projectsubsidies in dat verband herbekeken worden;
2. om de focus van het project te leggen op situaties waar gebarentaal-avatars effectief van nut kunnen zijn (zoals geautomatiseerde aankondigingen), na advies van de belanghebbende organisaties;
3. dat de VRT geen gebruikmaakt van tolk-avatars voor haar uitzendingen. Zeker voor (levens) belangrijke uitzendingen, met name nieuwsuitzendingen, kinderprogramma's en uitzendingen in noodsituaties, wordt nadrukkelijk gevraagd om geen tolk-avatars in te zetten.

Meer informatie over dit advies: Geert Dirickx, voorzitter van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, voorzitter@adviesvgt.be of 02 553 69 89

Dit advies werd bezorgd aan:

- Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, Sven Gatz
- Voorzitter van de raad van bestuur van de VRT, Luc Van den Brande
- Researcher virtual reality – VRT Innovatie/VRT Sandbox, Gregg Young
- Cel diversiteit VRT, Geertje De Ceuleneer
- Projectcoördinator FINCONS, Giacomo Inches

Namens de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
Geert Dirickx, voorzitter